

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2016 r.

Sąd w Częstochowie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Krystyna Mieszkowska

Protokolant: Mateusz Kmieć

po rozpoznaniu w dniu 7 września 2016 r. w Częstochowie

na rozprawie

sprawy z powództwa G. Ł. i J. Ł.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki G. Ł. kwotę 87.000 zł (osiemdziesiąt siedem tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 15 stycznia 2011 r. do dnia 22 grudnia 2014 r., 8 % w stosunku rocznym od dnia 23 grudnia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami za opóźnienie w wysokości 7 % w stosunku rocznym i dalszymi odsetkami za opóźnienie w przypadku zmiany ich wysokości od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

- od kwoty 27.000 zł (dwadzieścia siedem tysięcy złotych) w wysokości 8 % w stosunku rocznym od dnia 17 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami za opóźnienie w wysokości 7 % w stosunku rocznym i dalszymi odsetkami za opóźnienie w przypadku zmiany ich wysokości od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

2. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda J. Ł. kwotę 87.000 zł (osiemdziesiąt siedem tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami:

- od kwoty 60.000 zł (sześćdziesiąt tysięcy złotych) w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 15 stycznia 2011 r. do dnia 22 grudnia 2014 r., 8 % w stosunku rocznym od dnia 23 grudnia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami za opóźnienie w wysokości 7 % w stosunku rocznym i dalszymi odsetkami za opóźnienie w przypadku zmiany ich wysokości od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

- od kwoty 27.000 zł (dwadzieścia siedem tysięcy złotych) w wysokości 8 % w stosunku rocznym od dnia 17 lipca 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami za opóźnienie w wysokości 7 % w stosunku rocznym i dalszymi odsetkami za opóźnienie w przypadku zmiany ich wysokości od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty;

3. oddala powództwa w pozostałej części;

4. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powódki G. Ł. kwotę 6.736,41 zł (sześć tysięcy siedemset trzydzieści sześć złotych czterdzieści jeden groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu;

5. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz powoda J. Ł. kwotę 6.736,40 zł (sześć tysięcy siedemset trzydzieści sześć złotych czterdzieści groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu.

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 17 lipca 2015r. (data nadania w urzędzie pocztowym) powód J. Ł. wystąpił przeciwko (...) S.A. w W. o zasądzenie kwoty 107 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 60 000 zł od dnia 15 stycznia 2011r. do dnia zapłaty i od kwoty 47 000 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia zgodnie z art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. oraz o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że w dniu 26 lipca 2005r. w M. na drodze wojewódzkiej nr (...), D. W. kierując samochodem marki P. (...) nr rej. (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że na skutek niedostosowania prędkości jazdy do panujących warunków drogowych oraz ukształtowania jezdni na łuku drogi utracił panowanie nad prowadzonym pojazdem, w następstwie czego zjechał do przydrożnego rowu, uderzając prawym bokiem samochodu w drzewo. Śmierć na miejscu zdarzenia poniósł pasażer T. Ł.. Sprawca zdarzenia wyrokiem Sądu Rejonowego w Myszkowie został uznany winnym popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k. Pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. Powód pismem z dnia 15 grudnia 2010r. zgłosił pozwanemu roszczenie w kwocie 60 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku z śmiercią syna. Pozwany decyzją z dnia 11 stycznia 2011r. odmówił przyznania świadczenia. Pismem z dnia 24 października 2014r. powód ponownie wniósł o przyznanie mu tytułem zadośćuczynienia kwoty 100 000 zł. Powód podniósł, że obecnie w judykaturze utrwalony jest pogląd, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r. Natomiast kwota zadośćuczynienia powinna być odpowiednia, to znaczy powinna rekompensować doznaną krzywdę za naruszenie prawa do życia w pełnej rodzinie oraz ból po stracie bliskiego. Zmarły był najstarszym synem powoda, był dobrym i spokojnym dzieckiem, nie sprawiał żadnych kłopotów wychowawczych, był autorytetem dla młodszego brata. Rodzina powoda była związana silnymi więzami emocjonalnymi, spędzała wiele czasu na wspólnych wyjazdach. Dzień śmierci syna był dla powoda najgorszym dniem jego życia. Od chwili śmierci syna w zasadzie funkcjonuje jedynie dzięki lekom uspokajającym, ma problemy ze snem, jest pod stałą kontrolą lekarza. Powód stara się żyć normalnie, ale nie udaje mu się to, każdy dzień jest dla niego walką. Nikt nie jest w stanie zastąpić mu ukochanego syna. Żądanie odsetek za czas opóźnienia uzasadnia unormowanie zawarte w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zgodnie z którym ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie 30 dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. W oparciu o tak określony termin spełnienia świadczenia powód kształtuje swoje roszczenia w zakresie odsetek (k.- 2-5).

W pozwie wniesionym w dniu 17 lipca 2015r. (data nadania w urzędzie pocztowym) powódka G. Ł. wystąpiła przeciwko (...) S.A. w W. o zasądzenie kwoty 107 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 60 000 zł od dnia 12 stycznia 2011r. do dnia zapłaty i od kwoty 47 000 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia zgodnie z art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. oraz o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że w dniu 26 lipca 2005r. w M. na drodze wojewódzkiej nr (...), D. W. kierując samochodem marki P. (...) nr rej. (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że na skutek niedostosowania prędkości jazdy do panujących warunków drogowych oraz ukształtowania jezdni na łuku drogi utracił panowanie nad prowadzonym pojazdem, w następstwie czego zjechał do przydrożnego rowu, uderzając prawym bokiem samochodu w drzewo. Śmierć na miejscu zdarzenia poniósł pasażer T. Ł.. Sprawca zdarzenia wyrokiem Sądu Rejonowego w Myszkowie został uznany winnym popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k. Pojazd, którym kierował sprawca zdarzenia, w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym

zakładzie ubezpieczeń. Powódka pismem z dnia 15 grudnia 2010r. zgłosiła pozwanemu roszczenie w kwocie 60 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku z śmiercią syna. Pozwany decyzją z dnia 11 stycznia 2011r. odmówił przyznania świadczenia. Pismem z dnia 24 października 2014r. powódka ponownie wniosła o przyznanie jej tytułem zadośćuczynienia kwoty 100 000 zł. Decyzją z dnia 23 lutego 2015r. pozwany wypłacił powódce kwotę 13 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Powódka podniosła, że obecnie w judykaturze utrwalony jest pogląd, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008r. Natomiast kwota zadośćuczynienia powinna być odpowiednia, to znaczy powinna rekompensować doznaną krzywdę za naruszenie prawa do życia w pełnej rodzinie oraz ból po stracie bliskiego. Zmarły był najstarszym synem powódki, był dobrym i spokojnym dzieckiem, nie sprawiał żadnych kłopotów wychowawczych, był autorytetem dla młodszego brata. Rodzina powoda była związana silnymi więzami emocjonalnymi, spędzała wiele czasu na wspólnych wyjazdach. Powódka miała z synem przyjacielskie relacje, wspólne pasje ogrodnicze. Dzień śmierci syna był dla powódki najgorszym dniem jej życia. Od chwili śmierci syna w zasadzie funkcjonuje jedynie dzięki lekowi uspokajającym, jest pod stałą kontrolą lekarza. Każde wspomnienie, każde zdjęcie przypomina o tragedii i wywołuje ból. Pomimo upływu czasu powódka nie może nadal otrząsnąć się ze stanu depresji i przygnębienia. Nikt nie jest w stanie zastąpić jej ukochanego syna. Żądanie odsetek za czas opóźnienia uzasadnia unormowanie zawarte w art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zgodnie z którym ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie 30 dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. W oparciu o tak określony termin spełnienia świadczenia powód kształtuje swoje roszczenia w zakresie odsetek (k.- 3-6).

Postanowieniem z dnia 15 września 2015r. Sąd Okręgowy w Częstochowie na podstawie art. 219 k.p.c. zarządził połączenie obu spraw celem ich łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia (k.- 12 akt IC 395/15).

W odpowiedzi na pozew pozwany wniosł o oddalenie powództwa J. Ł. i G. Ł. w całości oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych. Pozwany przyznał, że przyjął co do zasady swoją odpowiedzialność za skutki wypadku do jakiego doszło w dniu 26 lipca 2005r., w wyniku którego śmierć poniósł syn powodów. W trakcie postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił na rzecz każdego z powodów po 13 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Zdaniem pozwanego w sprawie nie zachodzą okoliczności uzasadniające przyznanie powodom dodatkowej kwoty zadośćuczynienia, a roszczenia objęte pozwem są wygórowane. Pozwany wskazał, że zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyje dobro osobiste zostało naruszone odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Celem zadośćuczynienia jest rekompensata szkody niemajątkowej, w tym wypadku wiąże się z naruszeniem dobra osobistego. Pozwany ma świadomość, że zadośćuczynienie powinno spełniać funkcję kompensacyjną, niemniej jednak w jego ocenie ta funkcja nie zwalnia osoby występującej z roszczeniem, czy orzekającego w sprawie sądu z obowiązku ustalenia kwoty roszczenia przy uwzględnieniu możliwie precyzyjnym, obiektywnym i tym samym weryfikowalnym uszczerbku na dobrach osobistych powodów, który ma zostać zrekompensowany przyznanym świadczeniem. Natomiast w oparciu o dołączony do pozwu materiał dowodowy pozwany nie jest w stanie obiektywnie ocenić jakie okoliczności mają przemawiać za przyznaniem powodom kwot zadośćuczynienia w rozmiarze po 120 000 zł. Zadośćuczynienie powinno być umiarkowane. Subiektywne odczucia powodów wyartykułowane w pozwie potwierdzające niewątpliwy ból i cierpienie związane ze stratą osoby im bliskiej są niewystarczające do uznania za zasadne objętych pozwem roszczeń, dla których podstawę stanowi art. 448 k.c. w związku z art. 24 k.c. Pozwany zakwestionował też żądanie zapłaty odsetek liczonych od dat wyszczególnionych w pozwie. Jego zdaniem weryfikacja zgłoszonych roszczeń wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego, zatem dopiero od chwili wyrokowania będzie można mówić o ewentualnym opóźnieniu pozwanego w zapłacie zadośćuczynienia (k.- 12-15, 40).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 26 lipca 2005r. w godzinach wieczornych w M. na drodze wojewódzkiej nr (...) doszło do wypadku drogowego, w wyniku którego śmierć pasażer pojazdu marki P. (...) nr rej. (...) T. Ł..

Po przeprowadzeniu postępowania karnego w sprawie IIK 368/05 Sąd Rejonowy w Myszkowie wyrokiem z dnia 26 stycznia 2006r. uznał oskarżonego D. W. za winnego popełnienia czynu wyczerpującego znamiona przestępstwa z art. 177 § 2 k.k. polegającego na tym, że w dniu 26 lipca 2005r. w M. na drodze wojewódzkiej nr (...) kierując samochodem marki P. (...) nr rej. (...) naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że na skutek niedostosowania prędkości jazdy do panujących warunków drogowych oraz ukształtowania jezdni, na łuku drogi utracił panowanie nad prowadzonym pojazdem wynikiem czego zjechał do przydrożnego rowu, uderzając prawym bokiem samochodu w drzewo, w następstwie czego śmierć na miejscu zdarzenia poniósł pasażer T. Ł.. Za czyn ten D. W. został skazany na karę dwóch lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres czterech lat tytułem próby. Wyrok uprawomocnił się z dniem 3 lutego 2006 roku.

Kierujący samochodem osobowym marki P. (...) w dacie zdarzenia posiadał umowę obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody wywołane ruchem tych pojazdów zawartą z pozwanym (...) S.A. w W.

/ okoliczności bezsporne, ponadto **dowód:** dokumenty znajdujące się w aktach szkody –odpis aktu zgonu T. Ł., akt oskarżenia, protokół oględzin zwłok, wyrok Sądu Rejonowego w Myszkowie z dnia 26.01.2006r. z adnotacją o stwierdzeniu prawomocności /.

T. Ł. w chwili wypadku miał 19 lat (ur. (...)). Był synem G. Ł. (ur. (...)) i J. Ł. (ur. (...)). Z tego związku urodził się także syn Z. Ł. (ur. w (...)). T. Ł. ukończył szkołę średnią i od października 2005r. miał rozpocząć dalszą edukację na studiach wyższych na Politechnice (...) w G.. T. Ł. mieszkał razem z rodzicami, młodszym bratem Z. i babcią (matką powódki). Pozostawał w zażyłych relacjach z członkami najbliższej rodziny. Rodzina wspierała się wzajemnie, razem spędzali wolny czas, urządzali spotkania towarzyskie, ogniska, wspólnie z synami uprawiali różne sporty (kajakarstwo, narciarstwo, karate, snowboard). Cała rodzina wspólnie celebrowała święta i spędzała pozostałe dni wolne. T. Ł. był osobą radosną, energiczną, towarzyską, uczuciową, wspierał młodszego brata radą i pomocą; był dla niego autorytetem. Każdy z powodów (matka oraz ojciec) był bardzo związany emocjonalnie ze zmarłym synem. Ich relacje były niezwykle przyjacielskie, darzyli się wzajemnym szacunkiem i zaufaniem. Dzielili się między sobą swoimi troskami i radościami dnia codziennego, tworząc zgodną i kochającą się rodzinę.

Po śmierci T. Ł. życie rodziny Ł. uległo diametralnej zmianie. Rodzice do chwili obecnej nie potrafią pogodzić się z jego stratą. G. Ł. przeżyła szok, gdy dowiedziała się o wypadku i śmierci syna, czuła ogromną rozpacz i żal, nagły stres spowodował utratę przytomności. Pojawiły się zaburzenia o charakterze depresyjnym i lękowym o dużym nasileniu, które przybrały postać przewlekłą. Po śmierci syna wystąpiła u powódki silna nerwica i depresja, była roztrzęsiona, bez możliwości nawiązania aktywnego kontaktu z otoczeniem, zamknęła się w sobie, często jeździła na grób syna, nie była w stanie normalnie funkcjonować, pracować zawodowo, przygotowywać posiłków, robić zakupów. W zakresie obowiązków domowych korzystała z pomocy swojej matki. Stan taki trwał przez okres kilku miesięcy, powódka wówczas nie pracowała, przebywała na zwolnieniu lekarskim. Nasiliły się również problemy zdrowotne powódki związane z nadciśnieniem i otyłością, po śmierci syna powódka przybrała na wadze ok. 20 kg. Powódka do chwili obecnej przejawia zaburzenia adaptacyjne, ma problemy ze snem, koncentracją, nie potrafi się cieszyć, ciągle wspomina syna, często odwiedza jego grób.

Powódka nie była w stanie samodzielnie poradzić sobie z przytłaczającymi odczuciami po śmierci syna. Od początku sierpnia 2005r. pozostaje pod opieką lekarza psychiatrii w (...) w M. z rozpoznaniem ciężkiej reakcji na stres i zaburzeń depresyjnych nawracających. W leczeniu zastosowano psychoterapię podtrzymującą oraz leczenie farmakologiczne lekami A., C., S., P., B., C., P. i D.. Powódka G. Ł. cierpi na zaburzenia stresowe pourazowe o charakterze depresyjno-lękowym związane z tragiczną śmiercią syna. Obecnie wskazane jest kontynuowanie leczenia psychiatrycznego i podjęcie psychoterapii. Proces żałoby w przypadku powódki przerodził się w długotrwały uszczerbek na zdrowiu psychicznym, który można szacować na 15%.

J. Ł. bardzo przeżył śmierć syna, która wywarła znaczny wpływ na jego dalsze życie powodując wielkie poczucie krzywdy, bólu i cierpienia. Po śmierci syna powódka przeżyła ostrą reakcję na stres, wnikającą fizjologiczny przebieg

żałoby, zaburzenia o charakterze depresyjnym, które nadal się utrzymują. Przez pierwsze miesiące po pogrzebie nie mógł pracować, przebywał na zwolnieniu lekarskim do końca stycznia 2006r.; także później - w następnych miesiącach i kilkakrotnie w kolejnych latach - powód z uwagi na zły stan zdrowia psychicznego przebywał na zwolnieniu. Powód nie mógł pogodzić się z myślą o śmierci syna, „czuł żal do świata”, miał zaburzenia lękowe, zaburzenia snu, nerwobóle, nie mógł skoncentrować się na prowadzeniu firmy, w efekcie czego stopniowo ograniczał jej rozmiar; obecnie prowadzi działalność gospodarczą jednoosobowo.

Na skutek śmierci syna u powoda wystąpiły zaburzenia depresyjne nawracające. Przeżywana przez niego powikłana reakcja żałoby ma charakter uporczywy i długotrwały, objawia się obniżeniem nastroju, przygnębieniem, skłonnością do refleksji, problemami ze snem, brakiem apetytu, myślami samobójczymi, poczuciem wewnętrznego lęku i niepokoju, utratą zdolności przeżywania radości. Od początku sierpnia 2005r. pozostaje pod opieką lekarza psychiatry w (...) w M. z rozpoznaniem ciężkiej reakcji na stres i zaburzeń depresyjnych nawracających. W leczeniu zastosowano psychoterapię podtrzymującą oraz leczenie farmakologiczne lekami S., P., S., S., Z., E., C., C. i A.. W aktualnym stanie psychicznym powód J. Ł. nadal wymaga leczenia psychiatrycznego, wspomaganego terapią psychologiczną. Emocje związane z nagłą śmiercią dziecka są u powoda nadal żywe, a utrzymujące się zaburzenia depresyjne powstałe w wyniku powikłanej żałoby wywołały u powoda długotrwały uszczerbek na zdrowiu, który szacuje się na 20%.

/ **dowód:** opinie sądowo-psychiatryczne biegłej W. K. (k.- 104-112, 131-133); kopia dokumentacji medycznej dot. leczenia powodów (k.- 61-88, 139), zeznania świadka Z. R. (nagranie, adnotacje – k.-40-43); zeznania świadka S. M. (nagranie, adnotacje – k.-43-44); zeznania powódki G. Ł. (nagranie, adnotacje – k.-153-156), zeznania powoda J. Ł. (nagranie, adnotacje – k.-156-159)/.

W toku postępowania likwidacyjnego, w odpowiedzi na wniosek powodów z dnia 15 grudnia 2010r. o przyznanie świadczenia w postaci zadośćuczynienia w wysokości po 60 000 zł na rzecz każdego z powodów, pozwany Zakład (...) decyzją z dnia 11 stycznia 2011r. odmówił przyznania świadczenia. Następnie, w odpowiedzi na ponowny wniosek powodów z dnia 24 października 2014r. o przyznanie zadośćuczynienia w wysokości po 100 000 zł na rzecz każdego z powodów, pozwany przyznał G. Ł. zadośćuczynienie w kwocie 13 000 zł i J. Ł. zadośćuczynienie w kwocie 13 000 zł, odmawiając wypłaty należności w wyższym rozmiarze

/ okoliczności bezsporne, ponadto **dowód:** dokumenty znajdujące się w aktach szkody - pismo powodów skierowane do ubezpieczyciela z dnia 15.12.2010r., decyzja pozwanego z dnia 11.01.2011r.; pismo powodów z dnia 24.10.2014r. (k.-162-164), decyzja z dnia 23.02.2015r. (k.- 24), informacja pozwanego o wypłacie odszkodowań (k.-23)/.

W tym stanie rzeczy Sąd zważył, co następuje:

Analizując zasadność roszczeń powodów G. Ł. i J. Ł., Sąd uznał za usprawiedliwione co do zasady żądanie zapłaty na ich rzecz zadośćuczynienia za stratę osoby bliskiej, tj. syna T. Ł., na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c.

Mimo, iż w dacie zdarzenia, objętego odpowiedzialnością ubezpieczeniową pozwanego, nie obowiązywał art. 446 § 4 k.c., wprowadzony do Kodeksu cywilnego z dniem 3 sierpnia 2008 roku, w doktrynie i orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej mogło wówczas stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 roku w sprawie III CZP 76/10, LEX nr 604152; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2012r., I CSK 314/11, LEX nr 1164718; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 2012r., II CSK 677/11, LEX nr 1228438; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 listopada 2012r., I ACa 488/12, LEX nr 1237242; wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 13 lutego 2013r., I ACa 1221/12, LEX nr 1294825; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 11 stycznia 2013r., I ACa 729/12, LEX nr 1278078; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 lutego 2013r., I ACa 839/12, LEX nr 1289380; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 lutego 2013r., I ACa 364/12, LEX nr 1292636; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 7 marca 2013r., I ACa 794/12, LEX nr 1306005; wyrok Sądu Apelacyjnego w

Lublinie z dnia 2 października 2013r., I ACa 393/13, LEX nr 1378760; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2014r., II CSK 621/13, LEX nr 1491132; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 sierpnia 2014r., II CSK 552/13, LEX nr 1504553).

Katalog dóbr osobistych, wymienionych w art. 23 k.c. nie wymienia wprawdzie takiej wartości jak prawo do życia rodzinnego, należy jednak uznać, że podlega ona ochronie prawnej, gdyż katalog, do którego odwołuje się art. 23 k.c. nie jest katalogiem zamkniętym i ma charakter wyłącznie egzemplifikacyjny. Nie ulega bowiem wątpliwości, że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca najczęściej z pokrewieństwa, podlega ochronie prawa. Dobro rodziny jest chronione nie tylko przepisami rangi ustawowej, lecz także art. 71 Konstytucji RP, który stanowi, że państwo w swej polityce społecznej i gospodarczej ma obowiązek uwzględniania dobra rodziny.

Więź rodzinna odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny m.in. poczucie stabilności, wzajemne wsparcie obejmujące sferę materialną i niematerialną oraz gwarantuje wzajemną pomoc. Zatem więzi małżonków, więzi rodziców z dziećmi i więzi pomiędzy rodzeństwem istniejące w prawidłowo funkcjonującej rodzinie zasługują na status dobra osobistego, podlegającego ochronie z art. 24 § 1 k.c., a spowodowanie śmierci osoby bliskiej wskutek deliktu i przez to zerwanie tej najsilniejszej więzi emocjonalnej może stanowić naruszenie dóbr osobistych członków rodziny zmarłego oraz uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 k.c. (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku w sprawie IV CSK 307/09, OSNC-ZD 2010/3/91; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 lutego 2013r., I ACa 364/12, LEX nr 1292636).

Przekładając powyższe na ustalony w sprawie stan faktyczny, należy stwierdzić, że więź łącząca powodów G. Ł. i J. Ł. z synem T. Ł. była niewątpliwie jedną z intensywniejszych, jakie mogą wystąpić w relacjach międzyludzkich. Powodowie byli silnie emocjonalnie związani z synem, w którym – jako najstarszym dziecku – widzieli dla siebie oparcie i pomoc w dalszym życiu. Relacje między nimi a synem były nacechowane miłością, serdecznością, wyrozumiałością, czułością. Nagła i tragiczna śmierć syna spowodowała u powodów G. Ł. i J. Ł. cierpienia psychiczne o znacznym nasileniu, które przybrały postać przewlekłą. Jest rzeczą naturalną, że cierpienia moralne wpływają ujemnie na sprawność psychiczną i fizyczną, osłabiają energię życiową i inicjatywę, co z reguły wywołuje reperkusje w ogólnej sytuacji życiowej. Śmierć syna wpłynęła niekorzystnie na stan emocjonalny powodów, stanowiła bowiem traumatyczne wydarzenie w ich życiu, dodatkowo wzmożone pogorszeniem się stanu zdrowia psychicznego: „(...) po śmierci syna nie byłam w stanie skoncentrować się w ogóle na pracy; przeszkadzali mi ludzie, odizolowałam się od wszystkich i wszystkiego, nie wychodziłam z domu, z nikim się nie spotykałam (...) zdarza się, że jestem na zwolnieniach wystawianych przez psychiatrę, zdarza się to 2-3 razy w roku, nie ma mnie przez czas około miesiąca (...)” – zeznania G. Ł. k.-154-155; „(...) znajomi zorganizowali pogrzeb syna, my nie byliśmy w stanie tego zrobić; po pogrzebie oboje zaczęliśmy się leczyć u psychiatry (...) mam bardzo poważne problemy ze spaniem, bez tabletki praktycznie nie śpię (...) nie skończyłem żałoby, tego nie da się skończyć; dwa lata temu pierwszy raz poszedłem na cmentarz sam, wcześniej w ogóle nie chodziłem na cmentarz, nie potrafiłem (...)” – zeznania J. Ł. k.-156-159. Powodowie nie spodziewali się nagłej utraty dziecka. Zdarzenie to wstrząsnęło nimi, wywołało poczucie osamotnienia i pustki. Wskutek śmierci T. Ł. każdy z powodów doznał bezpowrotnych zubożeń w zakresie otrzymywania uczuć rodzicielskich, oddziaływania postawy życiowej syna i wsparcia w jesieni życia. Żal i ból po stracie syna oraz wspomnienia z nim związane będą powodom towarzyszyły prawdopodobnie przez całe życie. Powodowie w wyniku śmierci syna i utrzymujących się zaburzeń o charakterze depresyjno-lękowym na skutek powikłanej reakcji żałoby doznali długotrwałego uszczerbku na zdrowiu w wysokości 15% (w odniesieniu do powódki) i 20% (w odniesieniu do powoda). Pomimo upływu czasu od tragicznego zdarzenia emocje związane ze stratą dziecka są u nich nadal żywe, wywołują ból i poczucie krzywdy, utrudniają proces osvajania się z zaistniałą sytuacją i niewątpliwie wywierają wpływ na ich dalsze funkcjonowanie w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym. Negatywne skutki śmierci syna powodowie odczuwają nadal, objawy żałoby o charakterze depresyjno-lękowym przybrały u nich postać przewlekłą i pomimo upływu czasu samodzielnie nie są w stanie uporać się z doznaną traumą; wymagają kontynuacji leczenia psychiatrycznego, wspomaganego terapią psychologiczną.

Z opinii biegłej psychiatry (głównej, jak i uzupełniającej), które to opinie Sąd uznał za rzeczowe, nie budzące zastrzeżeń co do poziomu wiedzy biegłej, podstaw teoretycznych opinii, sposobu motywowania i stopnia stanowczości wyrażonych w nich wniosków, wynika m.in. że na skutek wypadku komunikacyjnego każdy z powodów przeżył sytuację traumatyczną o znacznym nasileniu. Rodzice byli silnie związani emocjonalnie ze zmarłym T. Ł., tęsknią

za nim, a wspomnienia nadal wywołują ból, żal i smutek. Biegła podkreśliła, iż w wyniku śmierci syna, powodowie doznali silnego przeżycia traumatycznego, które miało wpływ na ich funkcjonowanie w dalszym życiu. Przejawia się to między innymi w tzw. powikłanej reakcji żałoby skutkującej niemożnością pogodzenia się z utratą bliskiej osoby, gdzie pragnienie odzyskania zmarłego i tęsknota za nim stają się głównym motywem ich życia, mimo że towarzyszy temu smutek, frustracja i lęk. Aktualnie u każdego z powodów występują dolegliwości natury psychicznej skutkujące trwałym uszczerbkiem na zdrowiu.

Przyjmuje się, że w razie śmierci osoby bliskiej na rozmiar krzywdy wpływ mają przede wszystkim: dramatyzm doznań osoby bliskiej, poczucie osamotnienia i pustki, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią tej osoby, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem tego odejścia, stopień w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, czy wiek pokrzywdzonego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 27 marca 2013r., I ACa 1351/12, LEX nr 1313321). Zadośćuczynienie ma kompensować nie tylko doznany ból spowodowany śmiercią osoby bliskiej, lecz przede wszystkim przedwczesną utratę członka rodziny. Zatem ocena krzywdy powodów powinna być dokonana w oparciu o znaczenie dobra osobistego, które zostało naruszone, tj. prawa do życia w pełnej rodzinie, z uwzględnieniem trwałości naruszenia i radykalności zmiany, zaistniałej w życiu powodów na skutek wypadku. Niewątpliwie w świetle całokształtu okoliczności związanych z wypadkiem i powstałą w jego wyniku sytuacją ogólnobytową powodów rozmiar ich krzywdy należy ocenić jako znaczny. Jednocześnie podkreślić należy, że przepis art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. nie wiąże wystąpienia krzywdy ze szkodą w kategoriach medycznych. Aktualny stan wiedzy nie pozwala na udowodnienie rozmiaru uczuć i przywiązania, czy też ich braku. Przeżywanie traumy po stracie osoby bliskiej jest indywidualną sprawą każdego człowieka. Stosownie do własnych możliwości psychicznych, osobowości i charakteru, a także okoliczności zewnętrznych, każdy szuka w tym zakresie własnych rozwiązań. Podkreślić jednocześnie należy, że zadośćuczynienie za krzywdę wyrządzoną czynem niedozwolonym jest świadczeniem przyznawanym jednorazowo, ma charakter całościowy i powinno stanowić rekompensatę za wszystkie cierpienia, zarówno te, których poszkodowany już doznał, jak i te które w związku ze zdarzeniem szkodzącym wystąpią w przyszłości. Kompensacyjna funkcja zadośćuczynienia winna być realizowana w taki sam sposób niezależnie od momentu, w którym uprawniony zwrócił się na drogę sądową o zasądzenie świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 7 sierpnia 2013r., I ACa 329/13, LEX nr 1356575; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 10 czerwca 2014r., I ACa 497/14, LEX nr 1500866; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 18 czerwca 2014r., I ACa 479/14, LEX nr 1506323; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 maja 2016r., I ACa 1110/15, LEX nr 2081559; wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2016r., I ACa 1005/15, LEX nr 2075686).

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał za zasadne ustalenie, jako punktu wyjścia, wysokości należnego powodom zadośćuczynienia, biorąc pod uwagę rozmiar ich krzywdy, w kwocie po 100 000 złotych. Zatem, po zmniejszeniu ustalonego świadczenia o kwoty wypłacone przez pozwanego (13 000 zł i 13 000 zł), Sąd zasądził na rzecz każdego z powodów zadośćuczynienie w kwocie po **87 000 zł**. Sąd uwzględnił przy ustalaniu wysokości przyznanych świadczeń okoliczność, że śmierć osoby bliskiej (syna) była nagłą, niespodziewana i stanowiła następstwo zawinionego działania sprawcy wypadku. Ta śmierć była dla każdego z powodów dużym ciosem, szokiem, a poczucie straty stale im towarzyszy. To gwałtowne zerwanie silnej więzi rodzicielskiej wywołało u powodów pogorszenie się stanu zdrowia psychicznego o charakterze przewlekłym, pewnego rodzaju nieporadność życiową i przyczyniło się do osłabienia relacji małżeńskich, jak również relacji z drugim dzieckiem. Niewątpliwie tragedia, której doświadczyli powodowie miała i ma zasadniczy wpływ na ich dalsze funkcjonowanie jako „rodziny”.

Ocena rozmiaru szkody, a w konsekwencji wysokości żądanego zadośćuczynienia, podlega weryfikacji sądowej. Jednakże byłoby niedopuszczalne przyjęcie, że poszkodowany ma czekać z otrzymaniem świadczenia z tytułu odsetek do chwili ustalenia wysokości szkody w konkretnym przypadku. Orzeczenie sądu przyznające zadośćuczynienie ma charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego, a nie konstytutywnego, skoro sąd na podstawie zaferowanych w sprawie dowodów rozstrzyga, czy doznane cierpienia i krzywda oraz potencjalna możliwość ich wystąpienia w przyszłości miały swoje uzasadnienie w momencie zgłoszenia roszczenia. Orzeczenie to nie jest więc źródłem zobowiązania sprawcy

szkody względem poszkodowanego do zapłaty zadośćuczynienia. Rzeczywistym źródłem takiego zobowiązania jest czyn niedozwolony.

Zasadą jest więc, że zarówno odszkodowanie jak i zadośćuczynienie za krzywdę stają się wymagalne po wezwaniu zobowiązanego przez poszkodowanego do spełnienia świadczenia (art. 455 § 1 k.c.). Od tej chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.). Zasada ta doznaje wyjątków, które wynikają jedynie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 sierpnia 2013r., I CSK 667/13, LEX nr 1391106).

Szkoda w niniejszej sprawie (tj. w zakresie roszczenia o przyznanie zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. i art. 24 § 1 k.c.) została zgłoszona pismem z dnia 15 grudnia 2010r. (co do wysokości 60 000 zł) oraz pismem z dnia 24 października 2014r. Pozwany w dniu 23 lutego 2015r. wypłacił każdemu z powodów kwotę 13 000 zł tytułem zadośćuczynienia. Zatem, mając na uwadze termin wyznaczony przez ustawodawcę w art. 14 ust. 1 cytowanej ustawy, żądanie powodów o zasądzenie ustawowych odsetek za opóźnienie w sposób określony w petitum pozwów zasługiwało na uwzględnienie. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c.

Koszty poniesione w toku procesu przez powódkę G. Ł. obejmowały: opłatę od pozwu – 5 350 zł, koszty zastępstwa procesowego – 3 600 zł, opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł i wydatki związane z opinią biegłej – 159 zł 90 gr. Razem – 9 126 zł 90 gr. Koszty poniesione w toku procesu (dot. powódki) przez pozwanego obejmowały: koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3 600 zł, część opłaty od pełnomocnictwa – 8 zł 50 gr oraz wydatki związane z opinią biegłej – 47 zł 95 gr. Razem – 3 656 zł 45 gr.

Łącznie koszty procesu (powódki i pozwanego) wyniosły kwotę 12 783 zł 35 gr.

Powódka wygrała proces w 81,3%, wobec czego Sąd zasądził na jej rzecz koszty procesu w kwocie 6 736 zł 41 gr, po stosunkowym rozdzieleniu kosztów według następującego wyliczenia: $12\ 783\ \text{zł}\ 35\ \text{gr} \times 81,3/100$ (koszty, które powinien ponieść pozwany) – 3 656 zł 45 gr (koszty, które pozwany poniósł) = 6 736 zł 41 gr (koszty do dopłaty przez pozwanego).

Koszty poniesione w toku procesu przez powoda J. Ł. obejmowały: opłatę od pozwu – 5 350 zł, koszty zastępstwa procesowego – 3 600 zł, opłatę od pełnomocnictwa – 17 zł i wydatki związane z opinią biegłej – 159 zł 89 gr. Razem – 9 126 zł 89 gr. Koszty poniesione w toku procesu (dot. powoda) przez pozwanego obejmowały: koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3 600 zł, część opłaty od pełnomocnictwa – 8 zł 50 gr i wydatki związane z opinią biegłej – 47 zł 95 gr. Razem – 3 656 zł 45 gr.

Łącznie koszty procesu (powoda i pozwanego) wyniosły kwotę 12 783 zł 34 gr.

Powód wygrał proces w 81,3%, wobec czego Sąd zasądził na jego rzecz koszty procesu w kwocie 6 736 zł 40 gr, po stosunkowym rozdzieleniu kosztów według następującego wyliczenia: $12\ 783\ \text{zł}\ 34\ \text{gr} \times 81,3/100$ (koszty, które powinien ponieść pozwany) – 3 656 zł 45 gr (koszty, które pozwany poniósł) = 6 736 zł 40 gr (koszty do dopłaty przez pozwanego).

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego określono na podstawie § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. – Dz.U. z 2013r., poz. 490 z późn. zm.) w związku z § 21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804).